Μνημόσυνα (Πρωτ. Θεμιστοκλέους Χ. Χριστοδούλου, Δρ. Θεολογίας)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 24 Ιουλίου, 2008

Τελευταία τείνει νὰ ἐπικρατήσει μιὰ συνήθεια ἰσοπεδώσεως της Παραδόσεως. Ἔτσι εἴθισται ὁρισμένοι ἀπό τούς πιστούς μας κατὰ τὰ μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων τους νὰ μὴν προσκομίζουν στὸ ναὸ κόλλυβα, ἀλλὰ ἀντὶ αὐτῶν κουλουράκια, πίτες καὶ διάφορα γλυκίσματα. Ἀντὶ τοῦ ζυμωτοῦ προσφόρου νὰ προσκομίζουν ἕτοιμα βιομηχανοποιημένα πρόσφορα. Ἀντὶ τοῦ προσφερομένου κόκκινου οἴνου νὰ προσκομίζουν λευκὸ οἶνο. Ἀντὶ τῆς πατερικὴς φιλανθρωπίας νὰ ἐμφανίζεται μιὰ τάση ἐπιδείξεως καὶ δωρεᾶς πρὸς σωματεῖα καὶ ἱδρύματα ὄχι μὲ σκοπὸ τὴ χριστιανικὴ βοήθεια. Στὴν ἴδια σειρὰ τείνουν νὰ ξεχασθοῦν καὶ πολλὲς ἄλλες ἀκόμα παραδοσιακὲς συνήθειες, ὅπως: συνεχεῖς μνημονεύσεις τῶν κεκοιμημένων κατὰ τὶς Θ. Λειτουργίες, ψυχωφέλιμες ἐπισκέψεις στὰ κοιμητήρια ἀφ' ἑνὸς μὲν γιὰ τὴ φιλοσόφηση τοῦ μυστηρίου τοῦ θανάτου καὶ ἀφ' ἑτέρου γιὰ τὴν κοινωνία μετὰ τῶν κεκοιμημένων μας προσφορὰ προσφορῶν καθ' ὅλην τὴν διάρκεια τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους καὶ ἰδιαιτέρως κατὰ τὰ ψυχοσάββατα· δωρεὲς καὶ φιλανθρωπίες στὰ ἐκκλη-σιαστικὰ καθιδρύματα καὶ τέλος τακτικὴ τέλεση θ. Λειτουργιῶν, Τρισαγίων καὶ προσευχῶν.

Συνηθίζεται σήμερα τὸ κόλλυβο νὰ ἀνατίθεται στὰ γραφεῖα μνημοσύνων κι οἱ συγγενεῖς νὰ ἐφησυχάζουν ὅτι ἐκτελοῦν τὸ χρέος πρὸς τὸν κεκοιμη-μένο τους. Οἱ ναοί, ὅταν τελοῦνται μνημόσυνα, τείνουν νὰ μοιάσουν μὲ ἀνθόκηπους. Ὑπάρχει μιὰ συνήθεια Δυτικῆς προελεύσεως νὰ ὡραιοποιεῖται ὁ θάνατος ἢ μὲ ὁποιοδήποτε τρόπο νὰ περνᾷ ἀπαρατήρητος ἀπὸ τοὺς ζωντανοὺς ἀνθρώπους. Ἡ συνήθεια αὐτὴ τῶν μεγάλων στολισμῶν πρέπει νὰ περικοπεῖ καὶ νὰ ἐπικρατήσει τὸ πατερικὸ μέτρο. Εἰδικώτερα χρειάζεται μιὰ ἐπιστροφὴ στὴν παράδοση ποὺ συνίσταται στὴ γνώση τῶν τελουμένων κατὰ τὰ μνημόσυνα καθὼς καὶ στὴν ὠφέλεια ποὺ πρέπει κι ἐπιβάλλεται νὰ κομίζουν πρωτίστως οἱ μὲν κεκοιμημένοι μας ἀπό αὐτά, δευτερευόντως δὲ καὶ οἱ ἐπιτελοῦντες αὐτά.

Στὰ παραπάνω πρέπει νὰ τονίσουμε καὶ τὴ σημασία τῆς συμμετοχῆς τῶν συγγενῶν τῶν κεκοιμημενων στὴ Θ. Εὐχαριστία, ἡ ὁποία συνδέεται ἄρρηκτα μὲ τὸ μυστήριο τῆς μετανοίας. Δυστυχῶς, συνηθίζεται σήμερα πολλοὶ ἀπό τούς πιστούς μας, ὅταν πρόκειται νὰ τελέσουν τὸ μνημόσυνο συγγενῶν τους, νὰ μὴν προσέρχονται ἀπό νωρὶς στὸ ναό, ὅπου τελεῖται τὸ μνημόσυνο ἀλλὰ νὰ παρίστανται τὴν τελευταία στιγμὴ ποὺ θὰ διαβαστεῖ μόνο τὸ δικό τους μνημόσυνο. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο

παραβλέπεται ἕνας βασικὸς παράγοντας ποὺ ὁρίζει, ὅτι ἡ τέλεση τοῦ μνημοσύνου συνδέεται ἄρρηκτα μὲ τὴν προσφορὰ τῆς ἀναιμάκτου Εὐχαριστίας ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν κεκοιμημένων. Αὐτὸ πάλι ἔχει σὰν προϋπόθεση ὅτι τὸ μνημόσυνο πρέπει νὰ συνδυάζεται μὲ προσευχὴ καὶ προετοιμασία, γιὰ τὴν κοινωνία τοῦ Ποτηρίου, μέσα στὸ ὁποῖο συνευρίσκεται ἡ ἀληθινὴ κοινωνία τῶν ζώντων καὶ τῶν κεκοιμημένων ἐν ὀνόματι τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ μας. Ὅταν λοιπὸν ἔχουμε μνημόσυνο, ὀφείλουμε κυρίως γιὰ τὸν κεκοιμημένο μας νὰ βρισκόμαστε ἀπό νωρὶς στὸ ναό, νὰ προσευχόμαστε ὑπὲρ ἀναπαύσεως τοῦ καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ μυστήριου τῆς Θείας Εὐχαριστίας καὶ ὁπωσδήποτε νὰ συμμετέχουμε σ' αὐτό.

Ἀκόμη καὶ οἱ φίλοι καὶ γενικώτερα οἱ προσκεκλημένοι στὰ μνημόσυνα ὀφείλουν νὰ καταθέσουν ὡς προσφορὰ τὴν προσευχή τους, γιὰ τὴν ἀνάπαυση τοῦ κεκοιμημένου φίλου τους. Σήμερα συνηθίζουν πολλοὶ νὰ περιμένουν ἔξω ἄπο τὸ ναό, μέχρι νὰ φθάσει ἡ ὥρα ν ἀρχίσει ἡ ἀκολουθία τοῦ μνημοσύνου. Ὅταν δὲ ἀρχίσει τὸ μνημόσυνο παρατηρεῖται ἕνας στιγμιαῖος συνωστισμός, ποιὸς θὰ πρωτοβρεθεῖ πιὸ κοντὰ στὸ κόλλυβο καὶ ἰδιαιτέρως πιὸ κοντὰ στὰ συγγενικὰ πρόσωπα τοῦ κεκοιμημένου, γιὰ νὰ δείξει ὅτι εἶναι συνεπὴς σ' αὐτὴν τὴν ἐκδήλωση συμπαθείας, ὅπως εἴθισται τελευταίως νὰ ἀποκαλεῖται τὸ μνημόσυνο. Ὅμως τὸ μνημόσυνο ἔχει ὡς σκοπὸ τελέσεως του τὴν προσφορὰ τῆς προσευχῆς γιὰ τὴν ἀνάπαυση τοῦ κεκοιμημένου.

Ἕνα ἀκόμη στοιχεῖο ποὺ πολλὲς φορὲς τείνει νὰ γίνει συνήθεια εἰς βάρος τῆς ὠφελείας τῶν μνημοσύνων, εἶναι καὶ οἱ ἀναξίως προσερχόμενοι στὰ ἄχραντα μυστήρια. Πολλοὶ ἐκ τῶν συγγενῶν τοῦ κεκοιμημένου συμμετέχουν στὰ ἄχραντα μυστήρια μόνο γιὰ τὸ θεαθῆναι καὶ γιὰ «τὰ μάτια τοῦ κόσμου». Τὴ συνήθεια αὐτὴ τὴ στηλιτεύουν πολλοὶ ἀπό τούς Ἁγίους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ὑπάρχουν καὶ ἱεροὶ κανόνες ποὺ ἀπαγορεύουν τὴν χωρὶς προετοιμασία Θεία Μετάληψη.

(Πηγή: "ΠΗΓΗ ΖΩΗΣ", αρ. φ. 145)